

УДК 378:7.012

МЕТОДИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ІЗ СУЧАСНИМИ ТЕНДЕНЦІЯМИ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ

О.А.Швець

У статті проаналізовані найбільш доцільні й ефективні форми ознайомлення майбутніх дизайнерів із сучасними тенденціями в дизайні інтер'єру. Подальшого розвитку набули форми особистісно-орієнтованої художньої освіти (участь у конкурсах і виставках, відвідування музеїв, створення портфоліо дизайнера). Доведено, що основним чинником професійного становлення майбутнього дизайнера як творчої особистості є його мотивація до саморозвитку й самоосвіти шляхом залучення студентів до участі в конкурсах і виставках.

Ключові слова: дизайнер, дизайн інтер'єрів, сучасні тенденції, методи навчання, художнє проектування.

МЕТОДЫ ОЗНАКОМЛЕНИЯ БУДУЩИХ ДИЗАЙНЕРОВ С СОВРЕМЕННЫМИ ТЕНДЕНЦИЯМИ В ДИЗАЙНЕ ИНТЕРЬЕРА

Е.А.Швець

В статье проанализированы наиболее целесообразные и эффективные формы ознакомления будущих дизайнеров с современными тенденциями в дизайне интерьера. Дальнейшее развитие получили формы личностно-ориентированной художественного образования (участие в конкурсах и выставках, посещение музеев, создание

портфоліо дизайнера). Доказано, що основним фактором професійного становлення майбутнього дизайнера як особистості є його мотивація до саморозвитку та самоосвіти шляхом залучення студентів до участі в конкурсах та виставках.

Ключові слова: дизайнер, дизайн інтер'єрів, сучасні тенденції, методи навчання, художнє проектування.

METHODS OF GETTING ACQUAINTED FOR FUTURE DESIGNERS WITH CURRENT TRENDS IN INTERIOR DESIGN

O.A.Shvets

The peculiarities of professional education in the field of "design" have been considered. The article analyses the possibility and necessity of education and wide application of heuristic guidelines while studying disciplines by future designers. The article analyses the most appropriate and effective ways of acquaintance future designers with modern trends in design. Further development acquired the forms of self-centred art education (participation in competitions and exhibitions, visiting of museums, creating of designer's portfolio). It is proved that the main factor of professional formation of future designer as creative personality is his motivation to self-development and self-education by attracting the students to participate in competitions and exhibitions. The author's approaches to person-orientated studying technologies, diagnostic methods, and methodical recommendations to realization of person-orientated studying technologies in higher school are presented. Some aspects of the problem of designers training for innovative educational activities are analysed.

Keywords: designer, interior design, forms of learning, teaching methods, artistic planning, and professional education.

Постановка проблеми. Україна на сучасному етапі свого державного становлення переживає складні часи, що характеризуються кількома кризами: економічною, політичною, освітньою, соціальною та ін. Проте, які б кризи не траплялися – життя триває. Люди зводять будинки, ремонтують квартири, поновлюють меблі, проявляючи інтерес до такого феномена, як дизайн. Поступово віддаляючись від радянського аскетизму, українці швидко наближаються до європейського розуміння дизайну.

Докорінні зміни, привнесені в соціальний зміст новостворюваними об'єктами матеріальної культури, є найважливішими показниками глобального впливу дизайну на довкілля, невичерпного різноманіття його ідей і безмежної сили впливу на людину. Дизайн є могутнім засобом формування не тільки промислової продукції високої якості, а й способом створення вільного вибору стилів життя, форм взаємодії людей у суспільстві та їхньої соціальної активності, а також невід'ємним засобом перетворення довколишнього світу.

Роль дизайну як проектно-художньо-творчої діяльності в сфері національної культури визначено в постанові Кабінету Міністрів України від 30.01.97 р. № 876 „Про Раду з дизайну”, Концепції розвитку національного дизайну (2010 р.) та інших документах, де вказано, що метою дизайну як феномену сучасної культури є сприяння підвищенню якості життя людей і вдосконалення соціально-культурних відносин між ними шляхом формування гармонійного предметного середовища та його компонентів у всіх сферах життя з метою задоволення матеріальних і духовних потреб.

Власна домівка – це мрія багатьох українців. Кожен мріє зробити свій дім комфортним і затишним. Але для того, щоб дім виглядав вишукано, не слід забувати про тенденції дизайну, адже завжди треба старатися йти в ногу з часом, модою і власними вподобаннями. Для того, щоб знайти ідеальну ідею для нового інтер'єру, треба знати модні тенденції сучасності. Такими знаннями мають володіти, насамперед, дизайнери.

Послуги дизайнерів стають усе більш затребуваними, а вимоги до якості їхніх послуг зростають. Отже, доходимо висновку, що, незважаючи на відносну молодість дизайнерської галузі, вона широко затребувана в суспільстві, а тому потребує підготовки кваліфікованих кадрів у системі дизайн-освіти.

Аналіз наявних досліджень проблеми. Проблеми розвитку дизайну в Україні досліджують: Є.Антонович (теорія та методологія дизайну), Т.Бульба, Б.Гройс, О.Генесаретський, В.Даниленко (гуманітарно-художні проблеми дизайну), В.Биков, Є.Лазарев (дизайн як техноестетична система), О.Вишневецька (дизайн як засіб розвитку творчих здібностей особистості), В.Сидоренко (проектна культура та естетика дизайнерської творчості), П.Татіївський (теорія та історія дизайну), В.Косів (проблеми графічного дизайну та глобалізаційні процеси сучасності), І.Герасименко (технології виробництва художньо-конструкторського формотворення).

Методологічні підходи до підготовки дизайнерів у вищих навчальних закладах проаналізовано в дослідженні В.Прусака [1]. Загальні проблеми дизайн-освіти розкриті в працях І. Рижової, Ю. Срібної, О. Фурси. Сучасні проблеми професійної підготовки дизайнерів в Україні досліджують С.Зінченко (підготовка дизайнерів до викладацької діяльності), Т.Козак (виконання майбутніми дизайнерами дипломного проектування), З.Макар (методи формування професійних знань і вмінь майбутніх дизайнерів), Г.Максименко (формування художньо-графічних умінь майбутніх дизайнерів), О.Трошкін (розвиток ініціативності майбутніх дизайнерів), С.Чирчик (компетентнісний підхід у дизайн-освіті) та ін.

Невирішені аспекти проблеми. Недостатньо у вітчизняній літературі висвітлені проблеми побудови структури, змісту й методів організації дизайн-освіти. Практика показує, що нині дизайнерська освіта не може належним чином задовольняти нові вимоги, що пред'являє суспільству ринкова економіка. У процесі навчання майбутніх дизайнерів викладачі не завжди висвітлюють проблеми професійно-естетичного формування дизайн-діяльності, рідко застосовують завдання, спрямовані на формування здібності до саморозвитку. Тому є потреба в наукових дослідженнях у галузі дизайн-освіти з метою вдосконалення професійної підготовки дизайнерів, здатних творчо застосовувати професійні вміння на практиці, готових до самоактуалізації, саморозвитку, реалізації творчого потенціалу з урахуванням сучасних тенденцій у дизайні. Проте проблема ознайомлення студентів із сучасними тенденціями в дизайні, зокрема й у дизайні інтер'єру, залишається ще дуже мало дослідженою.

Мета статті – показати необхідність, визначити й описати можливі методи ознайомлення майбутніх дизайнерів із сучасними світовими та українськими тенденціями в дизайні інтер'єру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Приступаючи до ремонту, усім хочеться, щоб інтер'єр житла не просто був комфортним і затишним, але й відповідав модним тенденціям. На думку фахівців, нові тенденції в дизайні інтер'єру відрізняються винятковим різноманіттям. Нині можна сміливо поєднувати, здавалося б, несумісні речі: класику й сучасність, строгість і екстравагантність, химерність і мінімалізм.

Якщо розглядати два основних напрями – сучасний і класичний інтер'єр, то спостерігаємо, що користуються попитом сучасні зразки, але й класика залишається затребуваною. Більш рафіновані інтер'єри являють собою поєднання сучасних форм з класичними елементами. І тут дизайнеру необхідно здійснити вельми філігранну роботу, щоб не скотитись до несмаку, щоб інтер'єр мав свіжий вигляд і був органічним. Майбутній дизайнер має розуміти, що простий і лаконічний інтер'єр з мінімальною кількістю меблів і аксесуарів, як і раніше вважається ідеальною основою для всіх інших інтер'єрних стилів. Не втрачає позицій і тенденція до відкривання простору, тобто створення в квартирі єдиного приміщення з мінімальною кількістю стін і функціональним зонуванням з допомогою інших прийомів (ширми, легкі пересувні перегородки, стелажі, контрасти кольору й фактури тощо). Зрозуміло, занадто захоплюватися цим прийомом не варто: іноді важливіше врахувати інтереси приватності, ніж перетворювати квартиру на студію.

Із сучасними тенденціями в дизайні інтер'єру студенти ознайомлюються за допомогою спеціальних видань з архітектури та дизайну – «Дом и интерьер», «Интерьер и дизайн», «Салон», «Красивые квартиры», «Красивые дома» та ін. У цих журналах майбутні дизайнери знаходять інформацію про сучасні виставки й конкурси найвідоміших дизайнерів, знайомляться із меблевими зразками світових брендів. У таких журналах часто зображені експозиції з виставок, що організовуються в різних містах світу (Мілан, Париж, Сеул та ін.).

Для ще кращого ознайомлення зі світовими тенденціями в дизайні інтер'єру разом із студентами відвідуємо виставки меблів іноземних фірм, що відбуваються в Україні. Так, зокрема, було відвідано виставку Interior-Mebel у Києві в лютому 2013 року, де були організовані стенди, прес-конференції, лекції, майстер-класи відомих дизайнерів, презентації італійських фабрик.

Ознайомившись із понад сотнею відомих брендів Європи, студенти мали змогу зробити висновок, що основні тренди сучасного дизайну інтер'єру – це: природність і лаконічність, натуральність і динамічність, м'якість і функціональність, технологічність і органічність. Головним сучасним трендом у дизайні є використання декоративних елементів, що стає для дизайнера складною та багатогранною роботою. Дизайнерський інтер'єр не повинен бути готовим і закінченим твором мистецтва: замовник буде жити в цьому просторі і заповнювати його новими деталями. Крім того, інтер'єр повинен обов'язково відображати індивідуальність господарів будинку, а не смаки самого дизайнера. Авторське «Я» не повинно домінувати в дизайн-проекті, оскільки провідні ролі в історії формування інтер'єру належить людям, яким у ньому жити.

Сучасний дизайн – це гармонійне або суперечливе поєднання західних і східних тенденцій. А тому майбутнім дизайнерам необхідно бути добре обізнаними не лише з європейськими трендами, а й з сучасними пропозиціями дизайнерів Японії, Кореї, Сингапуру, Китаю, Таїланду та Індонезії. Для дизайну в цих країнах характерне розмивання меж між традиційним і новаторським. З інсталяціями провідних дизайнерів Заходу і Сходу студенти знайомляться на відповідних сайтах у мережі Інтернет. У практичній діяльності їм доведеться поєднувати ці різні стилі. Тому на конкретних прикладах вчимо майбутніх дизайнерів адаптувати, наприклад, японський стиль до європейського сприйняття.

Знайомство з творчістю українських провідних дизайнерів на виставках у Києві, Львові, Харкові дало змогу студентам переконатись у тому, що українські художники володіють потенціалом і креативністю європейського рівня, що їхня творчість – на рівні зі світовим дизайном. Основні риси українського дизайну – лаконічність і елегантність.

З кожним роком усе більше людей відчуває потребу розібратися в своїй етнічній належності, знайти свої справжні коріння та витоки. Це прагнення не могло не відобразитися на модних тенденціях у дизайні, і одним із трендів в інтер'єрі 2015 є використання автентичних фольклорних деталей. Традиційні слов'янські обереги, вишиті картини, домоткані килими та інші народні елементи здатні наповнити сучасну міську квартиру чимось до болю знайомим і рідним.

Окрім сучасних тенденцій у самому дизайні як культурному феномені, знайомимо студентів і з новаціями в сфері дизайнерської діяльності. Ураховуючи той факт, що дизайн ґрунтується на методі композиції, демонструємо, що комп'ютер і технології комп'ютерної графіки є ефективними інструментами дизайнера. Одним із сучасних прикладів застосування синтезу ручної і комп'ютерної графіки в дизайні є робота з графічним планшетом для малювання. Графічний планшет – це пристрій для введення малюнків (або роботи з 3D-моделями) від руки безпосередньо в комп'ютер, роботи з фотографіями й редагування графіки взагалі. Зазвичай він складається з пера й плаского планшета, чутливого до натискання або близькості пера. Відмінною особливістю роботи з графічним планшетом є абсолютне позиціонування – курсор на екрані вмить переміщується в те місце, куди поставлено перо на планшеті, а не проходить весь шлях від точки останньої позиції до нового положення, як при роботі з мишкою.

Демонструємо студентам, що є різні типи планшетів, які різняться за принципом роботи. У електростатичних планшетах реєструється локальна зміна електричного потенціалу сітки під пером. У електромагнітних – перо випромінює електромагнітні хвилі, а сітка служить приймачем. В обох випадках на перо має бути подано живлення. Фірма Wacom створила технологію на основі електромагнітного резонансу, коли сітка й випромінює, і приймає сигнал, а перо лише відображає його. Тому в такому пристрої підживлювати перо не потрібно.

Оптичний планшет – це, фактично, сканер у реальному часі. Перо являє собою ручку з тушшю, на кінчику якої розташована маленька камера, що синхронно копіює зображуване на папері. Один із представників – Anoto Digital Pen. Лазерний планшет – пристрій, що зчитує положення пера на певній площі, подібно до лазерних клавіатур. Крім координат пера, у сучасних графічних планшетах також можуть визначатися тиск пера на робочу поверхню, нахил, а також обертання навколо вертикальної осі.

У комплекті графічних планшетів спільно з пером може поставлятися мишка, яка, проте, працює не як звичайна комп'ютерна мишка, а як особливий вид пера. Така мишка може працювати тільки на планшеті. Оскільки роздільна здатність планшета набагато вища, ніж звичайної комп'ютерної мишки, то використання зв'язку «мишка + планшет» дозволяє досягти значно більшої точності при введенні. Демонструємо можливості графічних планшетів на практичних заняттях.

Сучасні досягнення науки й техніки також аргументують вимоги до підготовки фахівців у галузі дизайну. Здатність майбутнього дизайнера до збагачення своїх знань і умінь, рівень розвитку професійно-значущих особистісних якостей, спрямованість на професійно-творчий саморозвиток і самореалізацію є домінуючими показниками якості професійної дизайнерської освіти, її цільовими орієнтирами [3].

Основною умовою для переорієнтації системи підготовки дизайнерів на розвиток індивідуальності і творчих здібностей вважаємо інноваційну діяльність викладачів. Прагнучи вдосконалити застарілу систему навчання дизайну, викладач реформує зміст навчальних курсів, застосовує інноваційні методи й технології навчання, враховуючи, що мотивація дизайнерської діяльності є механізмом становлення творчої особистості дизайнера [2, с.81]. Проте основним чинником професійного становлення майбутнього дизайнера як творчої особистості, як показали наші дослідження, є його мотивація до саморозвитку й самоосвіти, спрямованість на неперервне ознайомлення з модними тенденціями в сфері дизайну.

Науковцями визнано, що активно розвиває художньо-творчі здібності художньо-творча діяльність, а саме участь у різних виставках, конкурсах, екскурсіях [1-3]. Ми ж переконалися, що одним з найефективніших чинників, які впливають на мотивацію майбутніх дизайнерів до вивчення сучасних тенденцій у дизайні, є залучення студентів до участі у вітчизняних і міжнародних конкурсах. Підготовка до участі в конкурсі – це така організація навчального процесу, яка включає в себе створення проблемної ситуації, формування в студентів потреби в розв'язанні проблеми, що виникла, залучення їх до самостійної пізнавальної діяльності, спрямованої на оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками.

У нашій практиці ми використовуємо як конкурси навчальних(курсівих, дипломних робіт) на постійно діючих освітніх форумах, так і промислових меблевих виставках. Освітній форум постійно проходить кожні 2 роки в Харкові, він є певним індикатором роботи дизайнерських кафедр. На таких конкурсах оцінюються і рівень виконання завдань, і їх тематика, і рівень графічної подачі. Студенти виконують такі завдання в рамках вимог дисципліни «Проектування», «Рисунок» тощо. Крім конкурсу домашніх робіт, на таких форумах проводяться олімпіади з предметів «Композиція», «Рисунок», «Проектування», де за досить короткий проміжок часу студенти виконують індивідуально («Композиція»,

«Рисунок») чи групами («Проектування») творче завдання.

Досить ефективною в професійній підготовці майбутніх дизайнерів є участь у промислових виставках, конкурсах, де є можливість показати, наскільки творчі завдання студентів адаптовані до умов реальних виробничих потужностей вітчизняного ринку. Як правило, ці роботи оцінюють технологи, менеджери провідних виробничих і торгівельних фірм. Участь у промислових виставках вимагає від проекту відповідності певній тематиці (м'які чи корпусні вироби; окремі вироби чи інтер'єр) й іноді доповнюється конструктивною або технологічною розробкою. Участь у конкурсах на замовлення окремих фірм виконуються в рамках вимог безпосередньо самого конкурсу, але в межах навчальної програми, якщо це включається в навчальний процес.

Ще однією формою мотивації майбутніх дизайнерів до творчого саморозвитку є науково-практичні конференції, які є надзвичайно продуктивними для професійної самопрезентації. Завданням конференцій є обмін досвідом, ознайомлення з досягненнями й модними тенденціями в дизайні. Найбільш поширеними формами презентації інформації на конференціях є доповідь, „круглий стіл”, стенди із зображенням художньо-графічних робіт, комп'ютерні презентації відео- чи фото- зображень, виставки.

Так, наприклад, на Всеукраїнських форумах “Дизайн-освіта”, які відбуваються впродовж кількох років на базі Харківської державної академії дизайну і мистецтв, здійснювався огляд-конкурс дипломних робіт і проектів за спеціалізаціями: промисловий дизайн; графічний дизайн; дизайн інтерактивних засобів візуальних комунікацій; дизайн архітектурного середовища; інтер'єр; дизайн меблів; дизайн тканини та одягу.

Студенти беруть активну участь у Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції „Актуальні проблеми дизайну в сучасному художньому просторі”, у спеціалізованих виставках „Львівський меблевий салон” та Міжнародних спеціалізованих виставках „КиївЕкспо Меблі”, „Меблева індустрія”. Українська Асоціація Меблевиків за креативність, інноваційність і вміле застосування комп'ютерних технологій у студентських проектних розробках в дизайні меблів відзначила всіх студентів.

Висновок. Отже, сучасний дизайнер має бути всебічно підготовленим фахівцем, який поєднує в своєму професійно-художньому чутті знання з інженерно-технічної галузі, принципів формотворення, ергономіки. Він повинен уміти виконувати проектні розробки комплексних об'єктів (малі архітектурні форми, промисловий дизайн, рекламні пропозиції); здійснювати авторський контроль за виконанням дизайн-проекту, прогнозувати напрями розвитку сучасного дизайну, забезпечувати відповідний рівень якості виконання проектних розробок, що відповідають сучасним тенденціям.

Тому в професійній підготовці майбутніх дизайнерів необхідно застосовувати різноманітні форми ознайомлення студентів із сучасними тенденціями в дизайні. До таких форм відносимо: опрацювання майбутніми дизайнерами фахових періодичних видань; ознайомлення з експозиціями міжнародних форумів і виставок на відповідних сайтах у мережі Інтернет; відвідування вітчизняних виставок архітектури й дизайну; використання засобів комп'ютерної графіки в моделюванні та дизайнерському проектуванні; участь студентів у творчих конкурсах і виставках.

До подальших напрямів дослідження відносимо розширення форм вивчення майбутніми дизайнерами передового світового досвіду дизайну інтер'єрів, зокрема за допомогою іноземних фахових видань і організації спеціальних пізнавальних екскурсій у різні країни.

Література

1. Прусак В.Ф. Методологічні підходи до підготовки дизайнерів у вищих навчальних закладах / В.Ф.Прусак // Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. – Вип. 61. – 2006. – С. 131-138.
2. Рижова І. С. Мотивація дизайнерської діяльності як один із механізмів становлення творчої особистості – дизайнера / І. С. Рижова // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – Київ, 2006. – Вип. 9 (22). – С.81-98.
3. Чирчик С. В. Структурні складові професійної компетентності дизайнера інтер'єру / Сергій Чирчик // Вища школа : Науково-практичне видання. – 2012. – №7. – С.83-104.